

ARHITEKTONSKI
PROJEKTI ZAVOD

izrastao u eminentno glasilo područja indeksirano u svim važnijim referentnim bazama. Posljednjih se nekoliko desetljeća nakladnička djelatnost Fakulteta znatno proširila te je do danas izdano više od 200 udžbenika, knjiga i drugih publikacija.

LIT.: *Arhitektonski fakultet u Zagrebu*. U: Spomenica u povodu proslave 300-godišnjice Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb, 1969., str. 201–206. — *Sveučilište u Zagrebu. Arhitektonski fakultet 1919./1920. – 1999./2000. Osamdeset godina izobrazbe arhitekata u Hrvatskoj*. Zagreb, 2000., str. 219. — Z. Barišić: *Arhitektura*. U: Sveučilište u Zagrebu 350 godina. 1669. – 2019. Zagreb, 2019., str. 390–392.

J. Tolj Smolčić

Arhitektonski odjel Akademije likovnih umjetnosti, studij arhitekture koji je djelovao u Zagrebu u razdoblju 1926–43. te 1952–61. pod vodstvom arhitekta → Drage Iblera.

Ideja o studiju arhitekture u okviru zagrebačke Akademije likovnih umjetnosti (tada Kraljevske akademije za umjetnost i umjetni obrt) pojavila se već 1921., kada je profesorsko vijeće predložilo arhitekta → Viktora Kovačića za profesora. Do osnutka studija tada nije došlo jer je Kovačić ubrzo potom započeo profesuru na Arhitektonskom odsjeku Tehničke visoke škole (→ Tehnički fakultet; sv. 4) u Zagrebu. Tadašnji rektor Akademije → Ivan Meštrović svojim je utjecajem pridonio osnutku studija po uzoru na katedru moderne arhitekture na akademiji u Beču, koju je i sam pohađao. Osnovni kolegij Arhitektura, nositelj kojega je bio Ibler, protezao se u osam semestara, a ostali kolegiji bili su Modeliranje (Frano Kršinić), Crtanje akta (Joza Kljaković), Povijest umjetnosti (Branko Šenoa) i Ukrasno pismo (Olga Höcher). U načinu funkcioniranja bio je naglašen princip atelijerskoga rada te svakodnevni kontakt između polaznika i profesora, koji je bio omogućen relativno malim brojem upisanih polaznika. Arhitektonski odjel prestao je s radom 1943., kada je Ibler dobio otkaz iz državne službe i emigrirao u Švicarsku, gdje je predavao kao docent na ženevskom sveučilištu. Godine 1952. vratio se u Zagreb te ponovno pokrenuo studij. Tada je povećan broj predmeta i sati u odnosu na program prijašnjega studija; osim Arhitekture Ibler je predavao kolegije Interijer i Urbanizam, Bogdan Sunara bio je nositelj kolegija Statika, Statika-mehanika, Statika-čvrstoća i Armirani beton, → Lavoslav Horvat Industrijskog projektiranja, a Vladimir Ivanović Urbanističkog projektiranja.

Od 63 studenta koji su pohađali studij do 1943. diplomiralo ih je svega 18. Diplomanti prvoga naraštaja bili su → Mladen Kaulzarić, → Aleksandar Freudenreich, Lavoslav Horvat, → Stjepan Planić i Gustav Bohutinsky, a poslije njih → Ivo Bartolić, → Hinko Bolanča, Branko Bon, Ljudevit Gaj, → Drago Galić, Vlado Galić, Milan Grakalić,

Mirko Hamel, Eugen Hološ, Veljko Kaulzarić, Marko Novak, → Zvonimir Požgaj, → Neven Šegvić i Hinko Vichra. U poslijeratnom razdoblju diplomirao je samo jedan student – Krešimir Mihaljević.

Arhitektonski odjel Akademije likovnih umjetnosti značajan je po tome što je prekinuo s tradicijom uvodeći program moderne arhitekture, koja je 1930-ih odigrala važnu ulogu u povijesti hrvatske arhitekture. Uz povezanost slikarstva, kiparstva i arhitekture, Iblerova je škola prihvatila nove metode odgoja arhitekata. Za razliku od studija arhitekture na Tehničkome fakultetu koji je dodjeljivao naslov diplomiranoga inženjera arhitekture, ona je dodjeljivala naslov akademskog arhitekta. Većina arhitekata koji su ondje diplomirali te njihov profesor Ibler odigrali su odlučujuću ulogu u stvaranju najznačajnijih djela zagrebačke arhitektonske škole.

LIT.: N. Šegvić: *Arhitektonska škola Drage Iblera*. Čovjek i prostor, 29(1981) 6(339), str. 13. — Lj. Biondić: *Arhitektonski odjel Akademije likovnih umjetnosti u Zagrebu (1926. – 1942.)*. U: Sveučilište u Zagrebu Arhitektonski fakultet 1919./1920. – 1999./2000. Osamdeset godina izobrazbe arhitekata u Hrvatskoj. Zagreb, 2000., str. 19–20. — *Akademija likovnih umjetnosti u Zagrebu 1907. – 1997*. Zagreb, 2002. — A. Novina: *Škola za arhitekturu na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu – Iblerova škola arhitekture*. Peristil, 47(2004) 1, str. 135–143.

Arhitektonski projektni zavod (APZ),

organizacija za arhitektonsko projektiranje osnovana u Zagrebu 1946. pod imenom Zemaljski građevno-projektni zavod NRH. Bio je prva i središnja takva organizacija u zemlji, a djelovao je pod nadzorom Ministarstva građevina NRH. Okupivši tridesetak arhitekata i inženjera drugih struka, obavljao je arhitektonsku, urbanističku, konstruktivno-statičku, strojarsko-tehnološku, geodetsku i druge djelatnosti, sudjelujući u poslijeratnoj obnovi zemlje i ubrzanoj izgradnji industrijskih pogona. Djelovao je u prostorima u Petrinjskoj ulici 7, a prvi mu je direktor bio Branko Tučkorić.

Iz te su se organizacije ubrzo osamostalili Zemaljski geodetski zavod (→ Državna geodetska uprava), → Inženjerski projektni zavod, Urbanistički institut NRH (→ Urbanistički institut Hrvatske) i Industrijski projektni zavod, dok je jezgra usredotočena na industrijsku i opću arhitekturu ostala u matičnoj organizaciji. U Zavodu su 1947. radila 102 namještenika i vanjska suradnika, od kojih 30 arhitekata, 17 građevinskih inženjera i pet strojarskih inženjera. Zavod su tada činili Odjel industrijske arhitekture (→ Stjepan Gomboš – šef odjela, → Bela Auer, → Lavoslav Horvat, → Mladen Kaulzarić, → Bruno Milić i dr.), Odjel opće arhitekture (→ Kazimir Ostrogović – šef odjela, → Franjo Bahovec, → Hinko Bauer, → Zlatko Neumann, → Đuro Peulić, → Vladimir Potočnjak, → Josip Seissel, → Antun Ulrich, → Ivo Vitić i dr.), Odjel za mostogradnju (→ Krunoslav Tonković – šef odjela, → Marijan Ivančić i dr.), Statička

radna grupa (→ Vlado Juranović – šef grupe, Josip Jelovac, → Otto Werner i dr.), Strojarska radna grupa (Ivo Richtman – šef grupe, Bruno Zergollern i dr.). Nakon niza promjena imena, od 1947. nosi naziv Arhitektonski projektni zavod (APZ) Hrvatske.

U početnom su razdoblju (1947) najznačajniji projekti bili iz područja industrijske arhitekture: Tvornica Rade Končar, Tvornica parnih kotlova, Omladinska tvornica Jedinstvo, Fotokemika u Zagrebu, Tvornica vagona Đuro Đaković u Slavonskom Brodu, Tvornica konca Dalmatinka u Sinju, Jugovinil, tvornica plastičnih masa u Kaštel Sućurcu i dr. Do početka 1950-ih radovi zavodskih djelatnika osvojili su mnogobrojne nagrade na natjecanjima za reprezentativne zgrade jugoslavenske federacije i njezinih republika (zgrada Predsjedništva vlade i hotel Jugoslavija u Beogradu, novogradnja Zagrebačkog velesajma na Savskoj cesti), kao i za tipske i montažne zgrade (stambene zgrade, kinodvorane, zadružni domovi).

Početkom 1950. u Zavodu je bilo više od 200 zaposlenih, a provodila se unutarnja reorganizacija na manje projektantske skupine s većom prepoznatljivošću pojedinaca. Kao etapa procesa decentralizacije koji je zahvatio cijelu zemlju, dotadašnji se Zavod 1951. podijelio na nekoliko projektantskih poduzeća: APZ kao pravni sljednik dotadašnje organizacije, → APZ Plan u koji je prešla skupina projektanata predvođena S. Gombošem, te arhitektonski projektni biro Haberle (→ Marijan Haberle), Ostrogović i Vitić. U razdoblju 1951–54. APZ je, iako brojčano i kadrovski prepolovljen, ostao jedna od najvažnijih arhitektonskih projektnih organizacija u zemlji, baveći se uglavnom stambenom, zdravstvenom i industrijskom arhitekturom.

Ipak, proces dezintegracije poduzeća na projektantske timove nastavio se, te je APZ 1954. konačno prestao s radom, a u njegovim su prostorima donedavni djelatnici osnovali niz projektantskih poduzeća. To su bili arhitektonski projektni biro (APB) Auer, Bartolić (→ Ivo Bartolić), Delenardo, Dumengjić (→ Zoja Dumengjić), Geršić (poslije AB-54; → Ivo Geršić), Horvat – Bilinić (→ Harold Bilinić), Neumann, Novak (poslije Novak – Tušek), Pavešić, Plehati, Tučkorić, Ulrich, Statički biro (SB) Keller i Projektni biro za instalacije Zergollern. Nakon donošenja novih propisa o radu i sastavu projektnih organizacija, od 1963. je ponovno djelovao APZ okupljajući dotadašnje biroe Bartolić, Delenardo, Horvat, Novak – Tušek, Plehati, Tučkorić i Keller. U tom razdoblju APZ je uglavnom projektirao hotelske, industrijske i poslovne zgrade. Odlaskom pojedinih projektanata u mirovinu, 1974. imao je samo četiri arhitektonska atelijera i biroa za instalacije, statiku i termoinstalacije te ukupno samo 45 djelatnika. Uključivanjem u projektiranje i izgradnju golemoga hotelskog kompleksa u Dagomisu kraj Sočija, od 1976. APZ je

kadrovski jačao, u njegov sastav 1977. ušao je i AB-54, pa je do kraja 1978. imao gotovo 100 zaposlenih (→ Ivan Piteša, → Marijan Turkulin). Osaženo poduzeće projektiralo je raznovrsne i zahtjevne stambene, poslovne, hotelske, zdravstvene i industrijske zgrade. Godine 1982. APZ je obuhvaćao deset arhitektonskih atelijera i sedam inženjerskih biroa. Nakon osamostaljenja Hrvatske, APZ od 1995. djeluje kao dioničko društvo APZ – inženjering d. d.

Važniji su projekti u posljednjih nekoliko desetljeća zdravstvene zgrade (više zgrada Kliničkoga bolničkoga centra Rebro u Zagrebu 2003. te dogradnje bolnica u Zaboku 1998., Čakovcu 2003., Zadru 2005), hoteli (Sheraton u Zagrebu 1986), poslovne zgrade (Plive 1997. u Zagrebu, Istragrafike u Kanfanaru 2004–05; poslovno-sportski kompleks Cibona 1985–86. u Zagrebu), sportske zgrade (bazeni Mladost 1986. i Utrine 2002. u Zagrebu), škole (Bili brig u Zadru 2006. i u Župi dubrovačkoj 2006), stambeni objekti, granični prijelazi, drugi objekti različite namjene (Vojni ordinarijat 1997. i Garaža Tuškanac 2005. u Zagrebu), urbanistički i prostorni planovi. Nakon razdoblja uspona i padova, poduzeće je 2021. zapošljavalo 14 djelatnika.

LIT.: D. Venturini: *Arhitektonski projektni zavod – APZ. Prilog poslijeratnoj hrvatskoj arhitekturi*. Zagreb, 1982.

Arhitektonski projektni zavod Plan

(APZ Plan), organizacija za arhitektonsko projektiranje osnovana u Zagrebu 1951. Nastala je izdvajanjem Odjela industrijske arhitekture iz → Arhitektonskoga projektinoga zavoda predvođenoga → Stjepanom Gombošem. Prvi direktor bio je Veljko Kauzlarić (do 1966). Djelovanje APZ-a Plan je isprva bilo usmjereno na industrijsku arhitekturu, no ubrzo je prošireno i na raznovrsne zahtjevne arhitektonske zadatke te zadatke prostornog i urbanističkog projektiranja, pa je APZ Plan niz godina bio jedna od vodećih projektnih organizacija u zemlji. Nakon obavljene pretvorbe i privatizacije sredinom 1990-ih, nosio je naziv Plan d. d. U izmijenjenim društvenim i gospodarskim okolnostima Plan je od 2010-ih stagnirao te je, nakon proglašenja stečaja, konačno ugašen 2017.

Tijekom desetljeća djelovanja APZ-a Plan istaknuli su se projektanti → Franjo Bahovec, Marta Berček Gomboš, Juraj Bertol, → Ivan Franić, S. Gomboš, Mirko Hamel, Josip Hitil, Dražen Janković, Slobodan Jovičić, Franjo Kamenski, Sergije Kolobov, Darko Kosar, → Petar Kušan, → Aleksander Laslo, Milena Milač, Dragica Perak, → Egon Steinman, Milan Tomičić, → Božidar Tušek, Ivo Žuljević i drugi.

U osnovnoj djelatnosti APZ-a realizirani su važni projekti u području turističke arhitekture (hoteli International u Zagrebu 1967–69., Zagreb Inter-Continental, danas Westin, 1969–75., Plat kraj

